

DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-1\(37\)-34-44](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-1(37)-34-44)

УДК 330.341:355.01-021.68

JEL Classification: O10; O38

Оксана Валеріївна Мініна

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)

E-mail: minina.ok.v@gmail.com. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0002-5919-1599>

ResearcherID: [H-1167-2016](https://orcid.org/0000-0002-5919-1599)

Жанна Володимирівна Дерій

доктор економічних наук, професор,
завідувачка кафедри економіки, обліку і оподаткування
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)

E-mail: jannet_d@ukr.net. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0003-3695-7202>

ResearcherID: [F-3828-2014](https://orcid.org/0000-0003-3695-7202)

Наталія Тимофіївна Шадура-Никипорець

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)

E-mail: nikiporetc@ukr.net. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0001-7990-0105>

ResearcherID: [H-1176-2016](https://orcid.org/0000-0001-7990-0105)

НОВА МОДЕЛЬ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ПОШУК ОПТИМАЛЬНОГО ВЕКТОРА ПІСЛЯВОЄННОГО РОЗВИТКУ

У статті розглянуто особливості розвитку економіки України за останнє десятиліття, проаналізовано тенденції, що склалися в довоєнний період, а також зміни, які відбулися через аграрну війну проти нашої держави, та їх можливі наслідки для подальшого розвитку. З'ясовано, що більшість виробництв вітчизняної економіки належать до третього або четвертого технологічних укладів, на п'ятий – приходиться близько 4 %, виробництва шостого укладу в нашій країні відсутні. Як оптимальний вектор післявоєнного розвитку економіки України запропоновано перехід від аграрної сировинної моделі до сучасної високотехнологічної, заснованої на виробництві продукції глибокого перероблення, розвитку ВПК з виходом на міжнародний ринок озброєнь із новітніми розробками, нарощування інноваційно-інтелектуального потенціалу країни.

Ключові слова: економіка країни; нова модель економіки; високотехнологічне виробництво; розвиток; технологічний уклад.

Рис.: 3. Бібл.: 10.

Постановка проблеми. Міркуючи про розвиток економічної системи в довгостроковій перспективі, ми розуміємо, що періоди зростання обов'язково змінюються періодами спаду, який може мати різну «глибину», тому часто оперуємо поняттям «дно» – точки, відштовхнувшись від якої, економіка починає свій рух до відновлення і зростання. Якщо подивитися на цей процес об'єктивно, зрозуміло, що при досягненні «дна» руйнування системи майже ніколи не відбувається. Пояснюється це цілком логічно: економічна система – це сукупність великої кількості взаємопов'язаних елементів, основним з яких є людина, що, по-перше, робить систему складною, а по-друге, саморегулюючою. Іншими словами, у прагненні до самозбереження

людина не дає зруйнуватися системі, постійно вишукуючи шляхи порятунку та відновлення, продукуючи інноваційні рішення та створюючи нові напрями економічної діяльності.

Нинішній етап для нашої країни можна назвати критичним, оскільки ми стикнулися з безпрецедентними викликами, пов'язаними з війною, – масштабними руйнуваннями, зупинкою частини підприємств, тимчасовим паралічем зв'язків між елементами економічної системи, масовою міграцією працездатного населення і подальшою деградацією структури трудових ресурсів, релокацією бізнесу та економічним, а часто і фізичним спустошенням деяких територій. І це лише верхівка айсберга, оскільки втрату транзитного потенціалу, екологічний екоцид, демографічну кризу й багато інших наслідків нам ще належить оцінити й прискіпливо проаналізувати. Зважаючи на такий вал проблем, на перший погляд здається, що економіка країни котиться у прірву, проте специфікою будь-якої економічної системи є її здатність відшукувати новий стан рівноваги за обставин, що змінилися, – нові параметри сукупного платоспроможного попиту поступово врівноважуються з можливостями виробництва, що наявні в поточному моменті, «провалля» ринку заповнюються за допомогою держави та закордону і, зрештою, ми починаємо жити і працювати в новій реальності. Процес розвитку, як відомо, незупинний, оскільки він є сукупністю направлених, незворотних якісних трансформацій системи, і наше завдання – віднайти ефективну економічну модель для України у світі, що змінився, підібравши найбільш дієві механізми та інструменти для забезпечення процвітання нашої країни в майбутньому, пошуку відповідного місця в міжнародному поділі праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковий світ завжди швидко реагує на події і тенденції, що формуються в реальних системах, досліджуючи, аналізуючи, оцінюючи, пропонує шляхи вирішення проблем і моделі побудови нової реальності. Тому на сьогодні можна бачити значну кількість досліджень і публікацій, пов'язаних із повоєнною відбудовою, економічним розвитком, пошуком інвестиційно привабливих та перспективних напрямів для нашої країни, ефективних форм її існування та подальшого розвитку. Зокрема, С., Горблюк Т. Гудзь, Г. Дугінець, О. Караїм, А. Кострубіцька, О. Куш, М., Лазарева С. Марущак, В. Небрат, К. Ніжейко, О. Охрімєнко, Т. Пікуля, Р. Попов, О. Пустовойт, О. Рудік, М. Скрипниченко, Н. Супрун та багато інших дослідників розглядають економічні, управлінські, соціальні, правові, екологічні, інвестиційні, інноваційні аспекти розвитку країни в контексті її повоєнної відбудови, а також досвід країн, що стикнулися з воєнною агресією.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Незважаючи на багатий досвід, що є у світі, з відновлення економіки після війни, траєкторія розвитку кожної окремої країни унікальна. І це пов'язано з особливим поєднанням факторів і передумов, що складаються в різні історичні періоди

в різних країнах. Саме тому перекласти чужий досвід на свою реальність ми не можемо і не зможемо, навіть якщо захочемо, – особливості структури економіки, демографії, внутрішньосоціальної будови суспільства, історичної пам'яті, власних фінансових можливостей вимагають окремих досліджень і пошуку власної моделі відродження країни за нової реальності. Важливо не повернутися в довоєнний стан, а скориставшись набутим важким досвідом, можливостями, які своєю підтримкою надає нам світова спільнота, усвідомлюючи майбутні перспективи, знайти ефективні механізми побудови й реалізації цієї моделі.

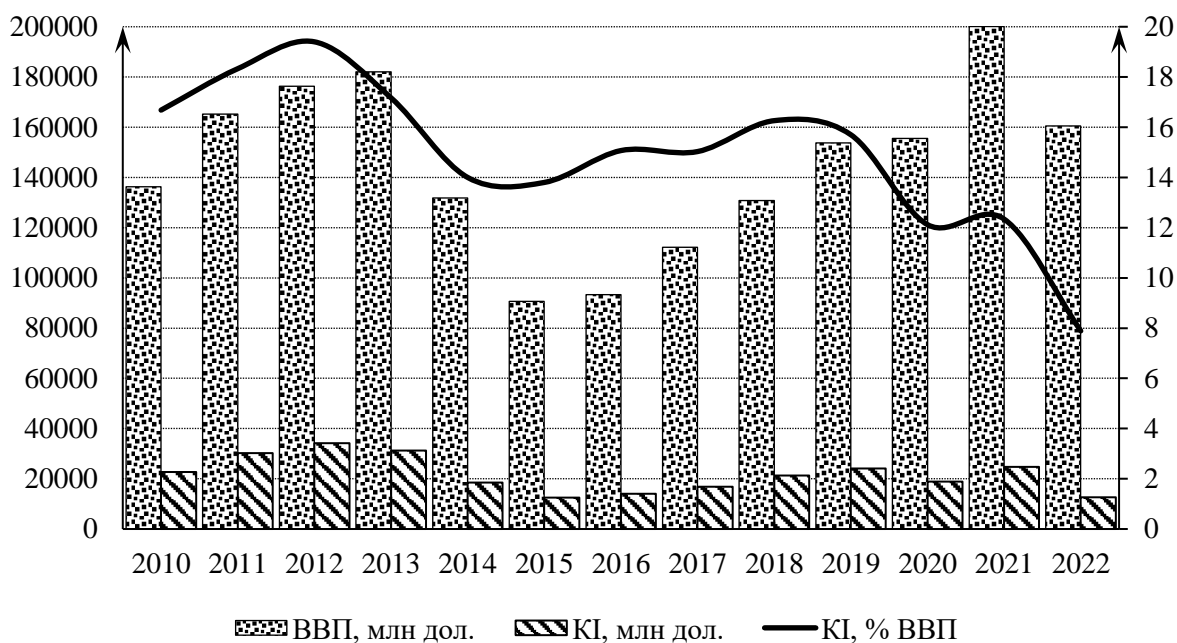
Мета статті. Головною метою цієї роботи є пошук нової моделі економіки України та оптимального вектора її повоєнного розвитку.

Виклад основного матеріалу. Розмірковуючи про кризу, у якій опинилася нині Україна, на поверхні одразу бачимо лише очевидні речі – війна і все, що з нею пов'язано. І дійсно, це основна проблема на сьогодні, що стала причиною економічної, соціальної, демографічної, політичної, технологічної, екологічної кризи. Проте важливо дивитися на цю проблему більш глобально, адже до початку повномасштабного вторгнення наша економічна система вже демонструвала тенденції у своєму розвитку, що поступово вели її на узбіччя економічного прогресу, залишаючи в третьому-четвертому технологічних укладах. Зокрема, за оцінками експертів, завдяки суттєвому відставанню в технологічному розвитку, виробництва, які можна віднести до третього технологічного укладу, становлять понад 50 % економіки України, близько 38 % – виробництва четвертого укладу, на п'ятий приходить лише близько 4 % економіки. Для порівняння: у США та РФ частка четвертого укладу становить 20 і 50 % відповідно, а п'ятого – 60 і 10 %. Крім того, у США вже 5 % економіки можна віднести до шостого укладу, а в нас цей показник дорівнює нулю [1].

Зрозуміло, що забезпечити технологічний прорив можливо лише за рахунок відповідної інтенсивності інвестування процесів інноваційного розвитку, залучаючи для цього як вітчизняні, так й іноземні джерела. Проте, як показує практика останніх десятиліть, цей процес відбувається дуже мляво, а якщо бути чесними – лише в межах існуючого технологічного укладу і без видимих інноваційних проривів (рис. 1).

Як показують статистичні дані, динаміка ВВП чітко «вписується» в модель ділового циклу, демонструючи періодичний підйом і спад ВВП, загалом те саме відбувається і з капітальними інвестиціями, але, на відміну від класичної динаміки економічного циклу, ми не бачимо загальної тенденції до зростання навіть у номінальному вимірі, тому, очікувано, реальні величини, порівнюючи однойменні фази, продемонструють тенденцію до стиснення ділової активності. Саме тому можна бачити загальну тенденцію до зменшення частки капітальних інвестицій у ВВП, що не може не насторожувати. І ця ситуація сформувалася не через війну – це динаміка за останні

десятиліття, вона свідчить про посилення відставання нашої країни не лише від розвинених країн світу, а взагалі про відхилення від моделі розвитку «здорової» економіки. Ми вже давно «переросли» технологічну спадщину, що дісталася нам від союзу, і маємо швидко перебудувувати своє мислення і підходи, щоб не опинитися у списку найвідсталіших країн світу.

Рис. 1. Динаміка номінального ВВП України (млн дол. США) та розміру капітальних інвестицій (КІ, млн дол. США) і % від номінального ВВП) у 2010-2022 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі [2].

До речі, обсяги й динаміка прямих іноземних інвестицій також не додають оптимізму – вони в рази менші за внутрішні, а у зв'язку з початком повномасштабного вторгнення за 2022 рік виявилися майже вшестеро меншими порівняно із 2021 роком (рис. 2).

Однак, наприклад, Китай, прямі іноземні інвестиції в економіку якого за останнє десятиліття становлять трохи більше ніж 1 % ВВП щороку, але в абсолютному вимірі це значні суми (всього 1,8 трлн дол. за 2010-2022 рр.) [4], продемонстрував усьому світові вражаючі успіхи не лише щодо темпів економічного розвитку, але і швидкісного технологічного прориву та, як зазначає В. Сіденко, «створення потенціалу міжнародної конкурентоспроможності, зростання експорту, суттєвих зрушень у структурі економіки в бік диверсифікації та більшої технологічності» [5, с. 6]. Для порівняння, у Чехії прямі іноземні інвестиції у 2022 р. становили 3,4 % ВВП при його (ВВП) річному зростанні на 2,3 %, у Польщі – 38,8 % при зростанні ВВП на 11,2 % (найвищий в Європі темп зростання), у Данії – 0,55 % (річне зростання ВВП – 0,9 %), у Туреччині – 0,06 % ВВП (зростання ВВП – 6 % у 2022 р.) [6].

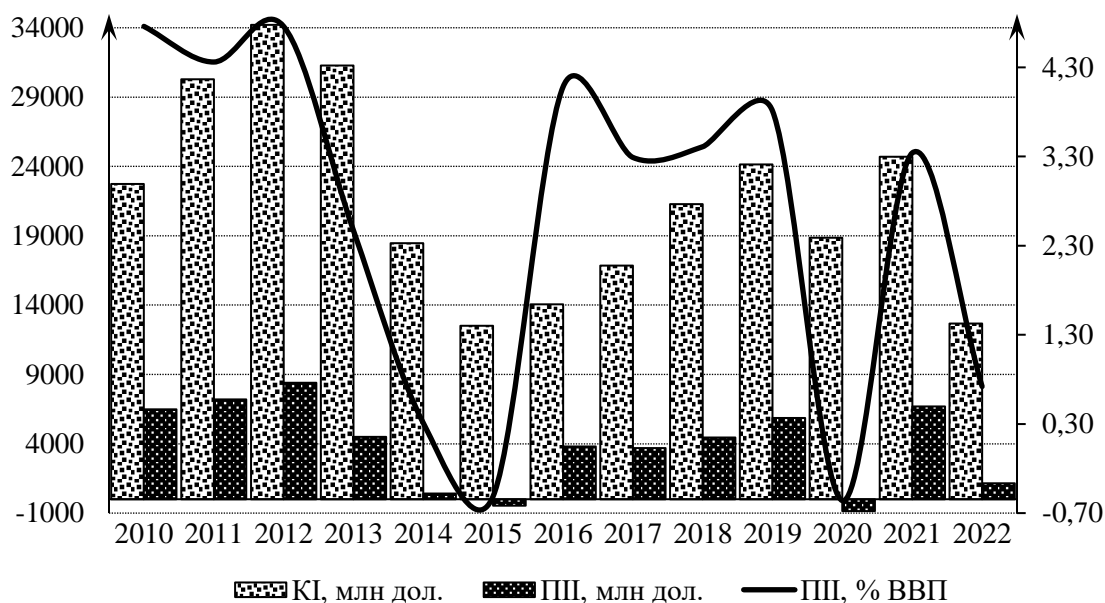

Рис. 2. Динаміка капітальних інвестицій (КІ) та прямих іноземних інвестицій в Україну (ПІІ), млн дол. США та % від ВВП у 2010-2022 рр.
Джерело: побудовано авторами на основі [2; 3].

Найбільш цікавою нам видається сучасна модель розвитку Польщі, де, на відміну від більшості європейських країн, спостерігається суттєве економічне зростання. За даними Міністерства державної скарбниці цієї країни, сукупний приріст реального ВВП з 2015 по 2022 рік становив 31,9 %, у 2023 році він перевищив 32 %, тобто середньорічний темп зростання польської економіки – близько 4 % ВВП. Згідно зі статистикою Світового банку, за останні 15 років Польща стала лідером за темпами зростання ВВП на душу населення за ПКС серед усіх 27 країн Європейського Союзу – з 2007 по 2022 рік він зріс на 62,9 %, тоді як, наприклад, у Німеччині – на 12,9 %, у Франції – на 4,9 %, а в Іспанії та Італії ВВП за цей період знизився на 4 і 7,6 % відповідно, у Греції – на 21,5 % [7].

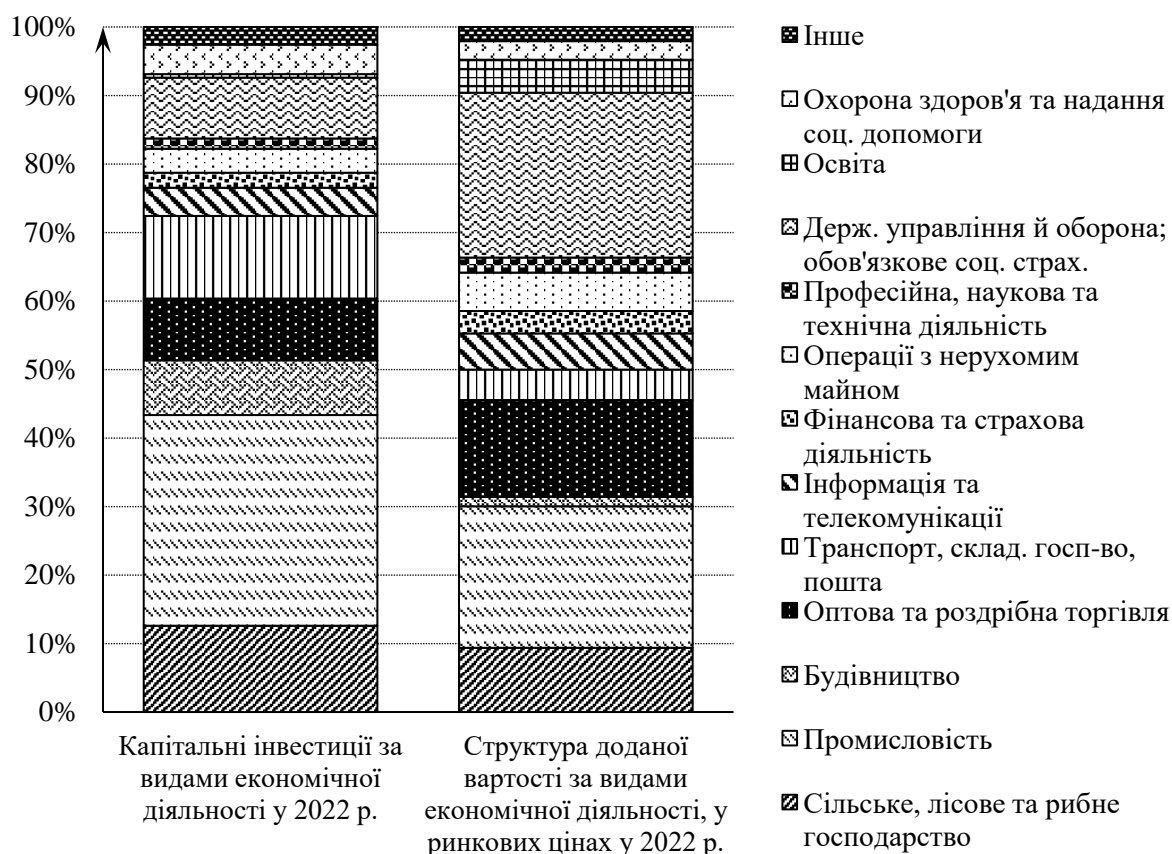
Аналізуючи причини, можна констатувати, що основними серед тих, які визначають низький рівень прямих іноземних інвестицій в Україні, є нестабільність податкового законодавства, організаційна неспроможність податкової системи, суттєва корупційна складова та високий рівень трансакційного навантаження на бізнес у зв'язку з цим. Інвестиції, як відомо, найбільш чутливі до економічної динаміки, а отже, і найбільш мінливі компоненти сукупного попиту на вітчизняному ринку благ. Несприятливі інституційні фактори взагалі зводять привабливість нашої економіки для іноземного інвестора нанівець, при цьому не створюючи натомість умови для стимулювання внутрішніх інвестицій. Іншими словами, вітчизняна інвестиційна сфера потрапляє в пастку «інституційної недосконалості» – іноземні інвестори вражені кількістю податкових реформ в одиницю часу, що позбавляють їх горизонту планування хоча б на п'ять років, вітчизняні –

відсутністю вільного доступу до наявних прибуткових проєктів (кількість допущених інвесторів обмежується вузьким колом обраних), масштабами корупції, що нівелює бажання і мотивацію до створення нових інвестиційних проєктів, оскільки будь-яке починання закінчується непідйомними фінансовими обтяженнями і трансакційними витратами. І це лише частина проблем, які гальмують інвестиційний процес, а отже, і розвиток економіки.

Зрозуміло, що Україна принципово відрізняється від Китаю, Німеччини, Франції, інших країн і сьогодні мало схожа навіть на Польщу, проте, спираючись на їхній досвід, має унікальну можливість переглянути свої підходи до процесів інвестування і надати прискорення розвитку своїй економіці після війни.

На думку більшості економістів, для отримання більш-менш відчутного мультиплікаційного ефекту від інвестування реального сектору економіки потрібен мінімальний інвестиційний імпульс з обсягом інвестицій не менше ніж 15 % національного доходу. При цьому закони ринкової економіки та здоровий глузд переконують, що будь-які вкладення і витрати мають здійснюватися в ті сфери, які обіцяють найбільшу віддачу, інакше основна мета – ефективність, конкурентоспроможність і живучість – не буде досягнута. В Україні найбільші обсяги капітальних інвестицій «поглинають» промисловість (31 %), сільське господарство (13 %), транспорт (12 %), торгівля (9 %) і будівництво (8 %), а у 2022 р. у зв'язку з початком повномасштабних воєнних дій, з відомих причин, ваги набуло інвестування сфери державного управління і оборони (9 %) [2] (рис. 3). Ця ж сфера у 2022 р. продукувала практично чверть валової доданої вартості країни (24,1 %), а промисловість – найбільш капіталомісткий сектор, що поглинає майже третину всіх капітальних інвестицій країни, – 20,7 %, тобто виробила лише п'яту частину ВДВ. Аналогічна ситуація в будівництві – залучаючи 8 % інвестицій, галузь продукує всього 1,4 % валової доданої вартості. Проте слід розуміти так званий характер цієї віддачі від інвестицій. З погляду подальшого розвитку економіки суттєве зростання заробітної плати військових, що відобразилося на сумі ВДВ сектору оборони, є малопродуктивним, хоча і чинить позитивний вплив на внутрішній сукупний платоспроможний попит, важливішим є приріст виробництва інноваційних видів продукції, зростання частки продукції глибокої переробки, високотехнологічних виробів, у тому числі й воєнної техніки, озброєння тощо. Про такі зміни в структурі виробництва, як показали попередні дослідження авторів [8], на жаль, поки що не йдеться.

Для забезпечення технологічного прориву нашої країни насамперед потрібна нова ефективна промислова політика, спрямована на створення виробництв глибокої переробки, переорієнтацію на інноваційні види продукції та технологій, зміну сировинного експорту на продуктовий, а також трансформація підходу до інституційної підтримки сталого розвитку.

Рис. 3. Структура капітальних інвестицій та доданої вартості за видами економічної діяльності в Україні у 2022 р., %

Джерело: побудовано авторами на основі [2].

Як не дивно, але втрата суттєвої частини нашого виробничого потенціалу, побудованого, як уже зазначалося, на технологіях третього-четвертого технологічного укладу, дає нам можливість «стартувати» з вищої сходинки, на якій знаходиться цивілізований світ. Основна умова – не втратити свій шанс, закумуляувати всі зусилля і ресурси та створити стартовий технологічний майданчик, який дасть змогу це зробити. Адже, як зазначає у своєму дослідженні О. Куц, «можливість країни динамічно розвиватися полягає у її здатності створити свою технологічну зону та максимально структурувати поділ праці на національному ринку людського капіталу» [1]. І такий досвід є – найбільш вдалим є приклад Китаю 90-х років ХХ століття.

Скориставшись нагодою, наша економіка, на відміну від розвинених країн, що вже досягли межі зростання граничної ефективності праці й капіталу, отримує запас потенціалу розвитку за умови паралельного стимулювання інновацій, як це робить, наприклад, Польща. Згідно з даними Європейського інноваційного табло (ЄІТ), за величиною інноваційного індексу Польща на сьогодні належить до групи країн нових новаторів з продуктивністю інноваційної діяльності 62,8 % від середнього показника по ЄС, і ця продуктивність зростає вищими темпами, ніж у ЄС, завдяки чому відставання

країни за цим показником від середнього по ЄС скорочується [9]. Україна ж має показник продуктивності інноваційної діяльності на рівні всього 31 % від середнього по ЄС і нижче середнього рівня в групі нових новаторів. Крім того, цей показник знижується, збільшуючи відставання нашої країни від ЄС [10]. Отже, картина зрозуміла, виклики серйозні і їх багато.

З огляду на стратегічний вектор нашої країни щодо спільного європейського майбутнього, трансформація сировинної економіки на більш складну має орієнтуватися на ті продукти і результати, які гармонійно «впишуться» в європейський економічний простір з огляду на вимоги зеленого переходу. Мінімум, що ми можемо запропонувати на старті, – біопаливо, рослинний білок. Держава ж має створити стимули для перенаправлення інвестиційних інтересів і кредитних програм на фінансування закупівлі спеціалізованого обладнання, що забезпечить переробку сировини і виробництво цих продуктів. Кошти, які економіка отримує від продажу сировини сьогодні, мають поступово акумулюватися з метою їх подальшого інвестування в нові технологічні розробки, структурну перебудову економічної системи.

Далі слід орієнтуватися на виробництво високотехнологічної продукції, оскільки попит на неї мінімально залежить від мінливої кон'юнктури світової економіки. Крім того, Україна на сьогодні має унікальний шанс отримати свій сегмент на світовому ринку озброєнь, інтенсивно інвестуючи розвиток ВПК, спеціалізуючись на тих видах найсучасніших озброєнь, які пройшли і прямо зараз проходять випробування на полі бою. Це, в свою чергу, «підтягне» інтелектуальний сектор, дасть поштовх розвитку, зміцненню і нарощуванню наукового та інноваційного потенціалу, відкриє додаткові можливості для зміцнення позицій нашої країни в міжнародному поділі праці, посилення взаємодії з країнами-новаторами на взаємовигідних умовах.

Висновки і пропозиції. Опинившись у неймовірно важких обставинах, економіка нашої країни пережила шок, зазнавши руйнівного впливу з боку країни-агресорки. Але, як відомо, криза – це не лише випробування, а й певний шанс, що нам дає подібна ситуація. Майбутнє нашої країни залежить від того, як ми скористаємося цим шансом. Найголовніше – позбавитися ілюзії стосовно того, що сировинна аграрна держава має перспективи розвитку в сучасному світі, який прямує до шостого технологічного укладу.

Нова економічна модель післявоєнного розвитку України має спиратися на виробництва продуктів глибокої переробки, військово-промислового комплексу і прагнути до створення високотехнологічних замкнених циклів виробництва. Відмова від аграрно-сировинного типу економіки на користь технологічного, гармонійне поєднання промислового і аграрного виробництва, що базується на принципах інноваційності та ефективності, інтенсифікація зусиль щодо розвитку військово-промислового комплексу з виходом на міжнародний ринок озброєнь, перенесення акцентів на науково-інтелектуальну складову та нарощування відповідного потенціалу у сфері

інноваційних технологій – це основні складові моделі післявоєнного відродження країни, проте не відновлення економіки в її довоєнному вигляді, оскільки це означатиме консервацію аграрно-сировинного типу господарства, натомість наша економіка потребує докорінної структурної перебудови, що дозволить їй нарешті вирватися із «заклятого кола бідності» та вийти на шлях поступового економічного розвитку.

Список використаних джерел

1. Куш О. З епохи сталі до мікророботів. Як Україні не випасти з цивілізації. *dsnews.ua*. 04 листопада 2019 [Електронний ресурс] / О. Куш. – Режим доступу: <https://www.dsnews.ua/economics/iz-epohi-stali-k-mikrorobotam-kak-ukraine-ne-vypast-iz-28102019220000>.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua>
3. Прямі іноземні інвестиції [Електронний ресурс] / Мінфін. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/2023/>
4. World Investment Report [Електронний ресурс] / UNCTAD. – Режим доступу: <https://unctad.org/topic/investment/world-investment-report>
5. Сіденко В. Р. Глобальне позиціонування китайської економіки: безпековий аспект / В. Р. Сіденко // *Економіка України*. – 2023. – № 7(740). – С. 5-30.
6. TAKE-PROFIT.ORG: Біржовий портал № 1. Статистика по країнам [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://take-profit.org/statistics/foreign-direct-investment/ukraine>.
7. До кінця 2023 року економіка Польщі увійде до двадцятки найсильніших у світі [Електронний ресурс] // *The Warsaw*. – Режим доступу: <https://www.the-warsaw.com/uk/85002/do-kincja-2023-roku-ekonomika-polshhi-uvijde-do-dvadejtki-najsilnishih-u-sviti>.
8. Шадура-Никипорець Н. Структурні трансформації економіки: вплив війни та пошук нової економічної парадигми для України / Н. Шадура-Никипорець, О. Мініна, Ж. Дерій // *Проблеми і перспективи економіки та управління*. – 2023. – № 4(36). – С. 49-60.
9. European Innovation Scoreboard 2023. – Country profile Poland. European Union, 2023. – 6 p.
10. European Innovation Scoreboard 2023. – Country profile Ukraine. European Union, 2023. – 6 p.

References

1. Kushch O. (2019). Z epokhy stali do mikrorobotiv. Yak Ukraini ne vypasty z tsyvilizatsii [From the age of steel to microrobots. How Ukraine does not fall out of civilization]. *dsnews.ua*. <https://www.dsnews.ua/economics/iz-epohi-stali-k-mikrorobotam-kak-ukraine-ne-vypast-iz-28102019220000>.
2. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. (n.d.). <https://www.ukrstat.gov.ua>.
3. *Ministerstvo finansiv [Ministry of Finance]*. (2023). Priami inozemni investytsii [Direct foreign investment]. <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/2023/>.
4. *UNCTAD*. (n.d.). World Investment Report. <https://unctad.org/topic/investment/world-investment-report>.
5. Sidenko V.R. (2023). Hlobalne pozytsionuvannya kytaiskoi ekonomiky: bezpekovi aspekt [Global positioning of the Chinese economy: security aspect]. *Ekonomika Ukrainy – Ukraine economy*, (7(740)), 5-30.

6. TAKE-PROFIT.ORG: Birzhovyy portal № 1. Statystyka po krajynam [TAKE-PROFIT.ORG: Exchange portal No. 1. Statistics by country]. <https://take-profit.org/statistics/foreign-direct-investment/ukraine>.

7. *The Warsaw*. (2023). Do kintsia 2023 roku ekonomika Polshchi uviide do dvadtsiatky naysylnishykh u sviti. [By the end of 2023, Poland's economy will be among the twenty strongest in the world]. <https://www.the-warsaw.com/uk/85002/do-kincja-2023-roku-ekonomika-polshhi-uvijde-do-dvadcjatki-najsilnishih-u-sviti>.

8. Shadura-Nykyporets, N., Minina, O., Derii, Zh. (2023). Strukturni transformatsii ekonomiky: vplyv viiny ta poshuk novoi ekonomichnoi paradyhmy dlia Ukrainy [Structural transformations of the economy: the impact of the war and the search for a new economic paradigm for Ukraine]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economic and management*, (4(36)), 49-60.

9. European Innovation Scoreboard 2023 – Country profile Poland. European Union. (2023).

10. European Innovation Scoreboard 2023 – Country profile Ukraine. European Union. (2023).

Отримано 28.01.2024

UDC 330.341:355.01-021.68

Oksana Minina

PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of Department of Economics, Accounting and Taxation
National University «Chernihiv Polytechnic» (Chernihiv, Ukraine)
E-mail: minina.ok.v@gmail.com. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0002-5919-1599>
ResearcherID: [H-1167-2016](https://orcid.org/0000-0002-5919-1599)

Zhanna Derii

Doctor of Economic, Professor,
Head of the Department of Economics, Accounting and Taxation
National University «Chernihiv Polytechnic» (Chernihiv, Ukraine)
E-mail: jannet_d@ukr.net. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0003-3695-7202>
ResearcherID: [F-3828-2014](https://orcid.org/0000-0003-3695-7202)

Nataliia Shadura-Nykyporets

PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of Department of Economics, Accounting and Taxation
National University «Chernihiv Polytechnic» (Chernihiv, Ukraine)
E-mail: nikiporetc@ukr.net. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0001-7990-0105>
ResearcherID: [H-1176-2016](https://orcid.org/0000-0001-7990-0105)

THE NEW MODEL OF UKRAINE'S ECONOMY: SEARCHING FOR THE OPTIMAL POST-WAR DEVELOPMENT VECTOR

The main goal of this work is to search for a new model of Ukraine's economy and the optimal vector for its post-war development. The article examines the peculiarities of the national economy's development over the past decade, analyzes the trends that emerged in the pre-war period, and examines the changes that occurred due to the aggressive war against our state, along with their potential consequences for future development. It is determined that the majority of domestic economy productions belong to the third or fourth technological paradigms, with around 4% falling under the fifth paradigm,

and no productions of the sixth paradigm in our country. In addition, the volumes of investment in innovative development and modern technologies are extremely insufficient, and foreign direct investment has not exceeded 2% of GDP on average over the last decade. Given these circumstances and taking into account the full-scale war taking place on our territory, it is necessary to reconsider the approaches to the economic model of Ukraine, shifting the focus from rebuilding the outdated and backward agrarian economy to the structural transformation of the system. As an optimal vector for post-war economic development in Ukraine, a transition from an agrarian raw material model to a modern high-tech one is proposed. This model is based on closed chains of complex, knowledge-intensive production, the development of the military-industrial complex with entry into the international arms market with cutting-edge developments, and the growth of the country's innovation-intellectual potential. To ensure technological breakthroughs in our country, a new effective industrial policy is needed, focusing on creating deep processing industries, reorientation to innovative types of production and technologies, a shift from raw material exports to product exports, and a transformation of the approach to institutional support for sustainable development.

Keywords: *The economy of the country; a new economic model; high-tech production; development; technological paradigm.*

Fig.: 3. References: 10.